

STAŽUOTĖS "LYDERYSTĖ POKYČIŲ VALDYMUI IR TINKLAVEIKAI. PRANCŪZIJOS RESPUBLIKOS UGDYMO ĮSTAIGŲ PATIRTIS" ATASKAITA

Kovo 18-22 dienomis 8 Palangos švietimo įstaigų vadovai ir „Tūkstantmečio mokyklų“ programos įgyvendinimo Palangos miesto savivaldybėje komandos nariai dalyvavo „Tūkstantmečio mokyklų“ projekto, kurį finansuoja ES, stažuotėje „Lyderystė pokyčių valdymui ir tinklaveikai. Prancūzijos Respublikos ugdymo įstaigų patirtis“. Stažuotės metu, kartu su Palangos miesto ugdymo įstaigų TŪM koordinatoriais, Palangos miesto TŪM koordinatorė, susipažinome su Prancūzijos švietimo sistema, aplankyti švietimo įstaigų direktoriais, mokytojais, ugdymo įstaigų savitumu, išskirtinumu, skirtingų gebėjimų mokinių mokymu, taikomais įtraukiojo ugdymo metodais, mokymo aplinka, edukacinėmis erdvėmis. Stažuotės dalyviai lankėsi keturiose Paryžiaus švietimo įstaigose: Emile Zola pradinėje mokykloje, „Bergson-Jacquard“ bendro ugdymo ir technologinį licėjuje, viešbučių ir restoranų profesiniame licėjuje ir pameistrystės centre „Lycée Belliard“, „Main a la pate“ mokslo centre. Stažuotės metu refleksijos metu dalintasi įžvalgomis, kuo Lietuvos švietimo sistema skiriasi nuo Prancūzijos sistemos, kuriuos tinklaveikos stiprinimo elementus galima būtų pritaikyti Palangos miesto savivaldybės mokyklose.

Pirmoji stažuotės metu aplankyta ugdymo įstaiga buvo **Emile Zole pradinė mokykla**. Tai mokykla, kurioje dirbama remiantis šiuo institucinės pedagogikos principu: „*Kad išmokčiau turiu suklysti, kad suklyščiau turiu pabandyti, kad pabandyčiau turiu pradėti.*“ Pagrindiniai mokyklos susitarimai (pastaba: mokykloje jie vadinami „įstatymais“), kuriais remiamasi dirbant pagal institucinės pedagogikos modelį, yra šie: aš nesimušu, aš nesityčioju, išklausu tą, kuris kalba iki galo. Šioje mokykloje jau daugiau nei 19 metų integruotai ugdomi specialiujų ugdymosi poreikių turintys mokiniai, jiems pritaikomos ir aplinkos, ir mokymo metodai. Vienas iš pagrindinių skirtumų tarp Lietuvos ir Prancūzijos švietimo sistemos subtilybių – pamokų trukmė, pradinukų amžius ir pradinių klasių mokytojų darbo pobūdis. Vienos pamokos trukmė 1 valanda ir 30 minučių ir 15-20 minučių pertraukos. Pradinis ugdymas Prancūzijoje pradedamas teikti nuo 6 metų ir trunka 5 metus, išskirtinumas, jog kiekvienus naujus mokslo metus vaikai mokosi su vis kita mokytoja (nėra tęstinumo kaip Lietuvoje, kur vienas pradinių klasių mokytojas mokinius ugdo nuo 1 iki 4 klasės). Emile Zole pradinės mokyklos klasėse vidutiniškai ugdomi po 20 mokinių ir kiekvienas iš jų mokosi savo tempu. Ši mokykla turi savitą vertinimo sistemą – pasiekimai vertinami pagal karatė diržų spalvas. Ugdymo procese nenaudojami vadovėliai, pratybos. Ši ugdymo įstaiga išsiskiria dar ir tuo, kad joje yra įvesta unikali „valiuta“ – vupiai, kuriuos mokiniai gauna už įdėtas pastangas ir juos gali išleisti kas 2 savaites mokykloje organizuojamose prekybos mugėse. Mokinys pažeidęs mokyklos susitarimus („įstatymus“) ar klasės taisykles turi susimokėti vupiais.

Emile Zole mokykla turi Gutenbergo spaustuve, leidžia mokyklos laikraštį. Klasės turi savo taryba, kuri svarsto „kas naujo“, „gerai/negerai“ – tai institucinės pedagogikos elementai, kurie mokykloje padeda sumažinti patyčias, sukurti ne hierarchinį mokinio/mokytojo bendravimo modelį. Problemų sprendimo procese aktyviai dalyvauja visų klasių mokiniai – kiekviena klasė turi savo Seimą, kuriame kiekvieną rytą sprendžiamos tą dieną klasės mokiniams aktualios problemos, taip mokiniai tampa aktyviais, savarankiškais, bendradarbiaujančiais klasės komandos dalyviais.

Antrąją stažuotės dieną aplankytos net dvi Paryžiaus švietimo įstaigos „Bergson-Jacquard“ bendro ugdymo ir technologijų licėjūjus ir viešbučių ir restoranų profesinis licėjus ir pameistrystės centras „Lycée Belliard“. „**Bergson-Jacquard**“ bendro ugdymo ir technologiniame licėjūje mokosi 1200 mokinių, dirba 180 mokytojų. Paryžiuje yra tokios tik dvi mokyklos, kurių kryptis – šokis, muzika, sportas, technologijos. Licėjus jau 23 metus bendradarbiauja su Luvro muziejumi. Licėjūje įkurta Luvro klasė. Tai dešimtokų klasė, kuriems vieną kartą per mėnesį vyksta pamokos Luvro muziejuje. Kiekvienais metais pasirenkama tema, pvz., 2022–2023 m. m. tema buvo „Kovos mene“ 2023–2024 m. m. tema – „Kasdienybė mene“. Muziejuje mokiniams duodami klausimynai – užduotys, pvz., rasti amforą, kurioje vaizduojami kovos menai ir parengti trumpą pristatymą apie ją. Taip pat mokiniai įtraukiami ir į integruotas veiklas: prancūzų kalba – istorija, prancūzų kalba – matematika ir kt. Mokiniai mokosi analizuoti, tyrinėti, skaičiuoti amforos tūrį, kuria panaudodami antrines žaliavas, pritaiko spalvų gamas. Vėliau mokiniai Luvre turi pristatyti savo tyrinėtą temą, kiekvieno mokinio pasisakymui skiriama iki 10 min. ir atsakymams į klausimus – 10 min. Kadangi mokiniai mokosi privalomo dalyko filosofijos, tai labai padeda jiems sklandžiau kalbėti, samprotauti.

Luvro muziejus licėjui skyrė keletą paveikslų reprodukcijų ir mokiniai patys nusprendžia, kokiose licėjaus erdvėse paveikslus pakabinti, kas organizuos parodų pristatymus, tampa veiklos kuratoriais. Praeitais metais mokiniai nagrinėjo Liudviko XIV laikotarpį, taip istorija buvo integruojama su matematika ir taikomuoju menu. Mokinių lankymasis muziejuje paremtas praktika. Luvro istorikė supažindina mokinius su Luvro istorija, kaip iš tvirtovės jis tapo muziejumi. Įdomu tai, kad po Luvro pastatu yra didžiuliai plotai, kuriuose restauruojami meno kūriniai ir mokiniams leidžiama stebėti šį procesą, jie turi galimybę susipažinti ir patys patirti, ką veikia paveikslų restauratoriai, kabintojai, prižiūrėtojai, koks svarbus yra dulkių valymas, tinkamos temperatūros palaikymas siekiant apsaugoti meno kūrinius. Nors antradieniais Luvro muziejus lankytojams yra uždarytas, šio licėjaus mokiniai tą dieną gali plačiau susipažinti su meno kūriniais, stebėti restauratorių darbą, patirtį daug įspūdžių gyvai, o ne iš vadovėlių (pvz., kai tyrinėja mumijas). Dalis mokinių kitaip dalyvauja šiose veiklose, pavyzdžiui, kartu su režisieriumi kuria animacinį filmuką apie bendraklasių padarytus darbus. Šis filmas būna rodomas per Europos muziejų naktį Luvre.

Kita aplankyta švietimo įstaiga buvo viešbučių ir restoranų profesinis licėjus ir pameistrystės centras „**Lycée Belliard**“, kuriame siūlomos įvairios su maisto gamtinimo pramone ir aptarnavimu susijusios programos. Licėjūje rengiami kvalifikuoti virėjai, konditeriai (šioms praktikoms įrengti atskiri mokomieji maisto gamtinimo cechai su modernia įranga), barmenai, padavėjai, galėsiantys dirbti įvairių tipų maitinimo ir viešbučių paslaugas teikiančiose įmonėse. Lycée Belliard mokymo centre įrengtas ir mokomasis restoranas, atviras visuomenei, kuriame mokiniai įgyja praktinės patirties: mokosi maisto ruošimo, tiekimo ir lankytojų aptarnavimo subtilybių – nuo rūbinės iki stalo. Didelio susidomėjimo sulaukė šios mokyklos konditeriniai meno šedevrai – spalvomis ir formomis viliojančios Pascal Leproust šokoladinės skulptūros, paruoštos degustacijoms ir pardavimui – tokiu būdu ugdomas ne tik mokinių estetiškas ir pojūčio skonis, kūrybiškumas, bet ir finansinis raštingumas.

Stebėjome mokytojų ir mokinių darbą, susipažinome su pameistriais, diskutavome apie profesinio mokymo patrauklumą, lankstumą bei kokybę. Žavėjo mokytojų profesionalumas, nuoširdumas ir lyderystė, dinamiška, saugi ir motyvuota aplinka įvairių poreikių mokiniams, moderni praktinė mokymo(si) bazė – svarbūs veiksniai, užtikrinantys, kad jauni žmonės įgytų žinių ir gebėjimų, reikalingų darbo rinkai.

Trečiąją kelionės dieną lankėmės „**La main à la pâte**“ – Prancūzijos mokslo akademijos mokslinio bendradarbiavimo fondo įkurtame bandomajame centre. Tokių centrų, skirtų mokytojų kvalifikacijai kelti, mokytis, kaip sudominti mokinius matematika, fizika, chemija, tiksliaisiais mokslais, šiuo metu Prancūzijoje yra 30. Centrai išsidėstę visoje šalyje, juos nacionaliniu lygiu koordinuoja La main à la pâte fondas.

La main à la pâte fondo misija yra skatinti mokinių pasaulio supratimą, mokslinį ir kritinį mąstymą bei išraiškos įgūdžius. Tai skatina aktyvų gamtos mokslų mokymąsi, kad sužadintų visų mokinių smalsumą ir vaizduotę, padėtų jiems įgyti tvirtų mokslo žinių ir įgūdžių. Fondas teikia mokytojams parengtus pamokų planus, projektus ir kitus mokymo išteklius bei priemones veikloms įgyvendinti. Fondas padeda mokytojams įsisavinti ir įgyvendinti šiuos išteklius ir aptartas mokslines koncepcijas, siūlydamas mokslines ir edukacines įžvalgas, taip pat organizuojant mokymus internetu arba tiesioginius mokymus.

Fondo veikla apima keletą pagrindinių sričių: mokytojų kvalifikacijos kėlimą, mokymo (mokymosi) išteklių kūrimą, La main à la pâte tinklų steigimą ir koordinavimą. La main à la pâte tinklų sudaro:

* „Maisons pour la science“ – universitetuose įkurta novatoriška sistema, kurioje mokslininkai ir pedagogai bendradarbiauja kurdami pradinių ir vidurinių mokyklų mokytojų profesinio tobulėjimo veiksmus gamtos mokslų ir technologijų srityje.

* La main à la pâte kolegijos, kurios skleidžia originalią gamtos mokslų mokymo praktiką nuo šeštos iki devintos klasės, remdamosi privilegijuotais ryšiais su vietinėmis laboratorijomis ir įmonėmis.

* La main à la pâte bandomieji centrai – kurie skirti plėtoti gamtos mokslų mokymą pradinėse mokyklose miesto, rajono ar departamento lygmeniu.

Mūsų aplankytame La main à la pâte bandomasis centras įkurtas nedideliame bute daugiaaukščiame pastate, kuriame telpa viena klasė, specialisto darbo kabinetas, nedidelė biblioteka ir patalpa mokymo priemonės sandėliuoti. Centre nuolat dirba tik vienas specialistas, tačiau su vaikais į centrą ateina dirbti savanoriai mokytojai bei praktiką atliekantys pedagogikos studentai, kurie į centrą ateina ir patys mokytis. Centras vienu metu gali priimti iki 30 vaikų, tad vaikai į centrą ateina iš anksto užsiregistravę. Visos veiklos paremtos neformalaus ugdymo principais. Vaikai mokosi gamtos mokslų ir technologijų atlikdami praktines užduotis, eksperimentus, įgyvendindami specialiai šiam tikslui sukurtas veiklas ir projektus. Centre daugybė įvairių priemonių, rinkinių eksperimentams atlikti, vykdyti įvairius projektus. Sužavėjo tai, kad centre esančias mokymo (mokymosi) priemones ir įrangą gali pasiskolinti šalia veiklą vykdančios pradinė klasių mokyklos ir eksperimentus atlikti savo patalpose (klasėse). Labai džiaugiamės, kad galėjome apsilankyti „La main à la pâte“ centre. Pamatėme, kaip gali didžiulė bendruomenė kartu kurti ir bandyti įvairias priemones, skirtas įkvėpti, palaikyti, skatinti mokytojus įgyvendinti mokslo projektus savo klasėje ir mokymą (mokymąsi) padaryti įdomesnį, prieinamesnį, kitokį.

Numatoma pritaikyti įgytą patirtį stažuotės metu vykdant integruotas veiklas Palangos muziejuose įtraukiant visas Palangos TŪM mokyklas, skatinti mokinius, kad, padedami mokytojų, patys susiformuluotų tiriamųjų veiklų, kurias atliks muziejuje, užduotis, ugdyti mokinių viešojo kalbėjimo gebėjimus, kad pristatytų muziejuje savo tiriamąją veiklą.

Norėtusi išbandyti kasdienių pareigų paskirstymą kiekvienam mokiniui, tai yra ypač aktualu klasėse, kuriose ugdomi specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai – taip jie įgytų daugiau savarankiškumo ir disciplinos. Taip pat pradinėse klasėse galbūt išbandyti pagrindinius Emile Zole mokyklos įstatymus: „aš nesimušu, aš nesityčioju, išklausu tą, kuris kalba iki galo“. Taip mokiniai būtų dar tolerantiškesni vienas kitam, įsiklausytų į kito žmogaus kalbėjimą.

Esame labai dėkingi mūsų gidei ir vertėjai Giedrei, kuri stažuotę į Paryžių padarė dar įdomesne. Kultūros ir meno sostinėje Paryžiuje laisvu laiku susipažinome su miesto architektūra, aplankėme miesto simbolius – Eifelio bokštą, Luvro muziejų, Triumfo arką, Liuksemburgo sodus, Monmartro Šv. Jėzaus širdies baziliką, Eliziejaus laukus, lotynų kvartalą, grožėjomės išpūdinga Paryžiaus panorama plaukdami Senos upe.

Stazuotė buvo puikiai organizuota, profesionaliai parengta stažuotės programa, tad dalyviai patobulino bendravimo ir bendradarbiavimo, lyderystės, vadybines, pažinimo, komunikacijos ir bendrakultūrinės kompetencijas.

„Tūkstantmečio mokyklų“ programos savivaldybėje
komandos vadovė

Laima Nedzveckienė